

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

**«НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ:
ВИТОКИ, УТВЕРДЖЕННЯ,
ПРОСПЕКЦІЯ»**

***Всеукраїнська наукова
конференція***

1-2 грудня 2016 р.

Харків

цінностей, репутації організації. Тобто волонтерство є системою трудових відносин, яка, як і будь-яка інша система, будується на певних механізмах матеріального і нематеріального стимулювання. У Сполучених Штатах існує три види нематеріального стимулювання волонтерів: практичне – придбання додаткових навичок, знань, досвіду роботи; інформаційне – вільний доступ до інформаційних джерел та матеріалів; привілейоване – надання права безкоштовного користування послугами некомерційних організацій, підтримка з боку державних органів влади [2, 205]. На жаль, в Україні рівень розвитку волонтерської діяльності ще досить низький, але не можна не помітити значне посилення волонтерського руху, що можна спостерігати протягом останніх років.

Вивчення питання добровільної діяльності надає можливість дійти висновку, що волонтерство являє собою спосіб збереження людських цінностей, проявлення турботи про тих, кому це необхідно. Таким чином, волонтерська діяльність здатна реалізувати основні педагогічні ідеї багаторічного досвіду виховання в соціумі, що передбачають виховання особистих якостей, як то відповідальність, воля, тощо; духовну самовіддачу, служіння людям, милосердя, толерантність. Волонтерська діяльність сприяє становленню активної соціальної позиції особистості. Люди реалізують свої права та відповідальність членів суспільства, одночасно вивчаючи щось нове, самовдосконалюючись, розвиваючи свій повний людський потенціал; між людьми виникають міжособові зв'язки, незважаючи на певну різницю, які сприяють створенню більш здорового та стійкого суспільства, працювати разом над створенням інноваційних рішень для вирішення загальних проблем людства.

Література

1. Волонтер и общество. Волонтер и власть: научно-практический сборник / сост. С. В. Тетерский. – М., 2000.
2. Кононова Т. Б. Очерки истории благотворительности: [учебное пособие для студ. высших учебных заведений, обучающихся по направлению подготовки и специальности «Социальная работа»] / Т. Б. Кононова. – М., 2005.
3. Словарь иностранных слов и выражений / [авт.-сост. Е.С. Зенович]. – М., 1998.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

К. О. Талалаєв, О. О. Сікорська, О. О. Уварова
Одеський національний медичний університет

Згідно із Законом України «Про волонтерську діяльність» № 3236-VI від 19.04.2011 р. (зі змінами) волонтер - фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги (робота та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами) [3].

Серед напрямків волонтерської діяльності, зазначених у законі, такі:

- надання волонтерської допомоги з метою підтримки малозабезпечених, безробітних, багатодітних, бездомних, безпритульних, осіб, що потребують соціальної реабілітації;

- здійснення догляду за хворими, інвалідами, самотніми, людьми похилого віку та іншими особами, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують підтримки та допомоги.

Ці напрямки безумовно стосуються виховної роботи у медичному навчальному закладі, основною метою якої є виховання особистості з високими моральними цінностями і прагненням до допомоги іншим, тому що волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності [3].

Поняття волонтер (фр. «доброволець»), яке, в першу чергу, пов'язувалося з воєнним контекстом і використовувалося для позначення особи, що добровільно вступала на військову службу, поширилося і на інші сфери суспільно-корисної діяльності, у тому числі медичну [2]. Лікар – з давніх-давен покликаний допомагати людям. Цій професії апіорі має бути притаманне волонтерство як альтруїстичний вид діяльності. Керуючись законодавством України, в Одеському національному медичному університеті (ОНМедУ) розроблено «Положення про організацію волонтерського руху» [4].

Згідно з «Положенням...» волонтерський рух в ОНМедУ – добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється особами, які навчаються в ОНМедУ, шляхом надання волонтерської допомоги та є невід'ємною частиною цілісного процесу розвитку особистості, під час якого забезпечується формування професійної медичної спрямованості, соціальної активності та громадянської відповідальності. Серед напрямків реалізації волонтерського руху в ОНМедУ: догляд за хворими, інвалідами, дітьми, самотніми, людьми похилого віку; надання допомоги громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації; проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання; сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів; надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, іншим не забороненим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади.

Волонтерська діяльність надасть студентам можливість отримати допрофесійну підготовку і оволодіти навичками роботи, а також стане досвідом соціальної роботи і взаємовідносин у колективі, розв'є особисті якості і здібності. Необхідно зазначити, що студенти ОНМедУ вже багато років стають донорами крові, популяризують здоровий спосіб життя, беруть участь у благодійних акціях. Студенти-медики, виконуючи роботу на волонтерських засадах, стають безкорисливими помічниками, які з моменту оволодіння своєю професією розуміють біль та труднощі інших людей, проходять школу життя і

формування гуманних, духовних цінностей. Головне, що студенти-медики виконують роботу, яка їм подобається, яка є частиною подальшої професійної діяльності.

Освіта сьогодення йде шляхом гуманізації, яка як соціально-педагогічний принцип відображає спрямованість розвитку освіти на гуманні стосунки в суспільстві як загальнолюдську цінність. Вищі освітні заклади мають створити умови для самореалізації студента як особистості, залучити його до вироблених суспільством загальнолюдських цінностей. Таким чином, волонтерська робота – це поле для пошуку позитивних життєвих орієнтирів, інструмент просвітницької і виховної роботи.

Головною рисою сучасної інноваційної педагогіки є підвищення якості надання знань та виховання особистості людини, здатної продовжувати навчання і вести самостійне життя. Гуманістична, особистісна орієнтація професійної підготовки передбачає звернення головної уваги на ціннісно-мотиваційну домінанту особистості, котра визначає спрямованість останньої, зокрема професійну [5]. Суспільству потрібні люди з високою моральністю і відповідальністю. Не тільки знання в галузі медицини, але й рефлексія цих знань, володіння навичками є показником різнобічно підготовленого спеціаліста. Тому волонтерство на рівні університетської освіти можна розглядати як одну із складових фахової підготовки лікаря з високими професійно-етичними якостями.

Поряд з гуманізацією освіти відбувається її гуманітаризація, що покликана формувати духовність і культуру особистості студента і реалізується удосконаленням змісту гуманітарних дисциплін.

ОНМедУ ставить перед собою завдання забезпечити набуття студентами соціального досвіду, засвоєння духовного надбання українського народу, сприяти формуванню в молоді розвинутої загальної культури. Волонтерство стає частиною соціального виховання, яке, в свою чергу, має антропологічну основу і включає досягнення різних наук, що займаються проблемами людинознавства і також вивчаються в медичному закладі освіти: історія і культура України, філософія, соціологія, психологія, педагогіка, етнографія, правознавство тощо [1]. Спираючись на знання цих наук, соціальне виховання організує й інтегрує їхній потенціал, вирішує завдання створення гуманних відносин у соціумі, вибору форм і методів активної соціалізації особистості, компетентної соціальної допомоги, підтримки людини [1].

Вивчення дисциплін гуманітарного циклу, що переважно входять до плану 1-го курсу, підготує базу для подальшого виховання і духовного розвитку студентів-медиків на наступних курсах.

Традиції безкорисливої допомоги нужденним історично притаманні українській національній культурі. Тому викладачі кафедри суспільних наук ОНМедУ, які викладають «Історію України та української культури» звертають увагу на традиції взаємодопомоги, на висвітлення ментальних характеристик українського народу, серед яких чуттєвість, емоційність, мрійливість, допитливість, волелюбність, кордоцентричність, працьовитість.

Кафедрою суспільних наук проводяться олімпіади та конференції з української мови, історії, культури, тематика яких стосується славетного минулого України. На кафедрі студенти 2 та 3 курсів вивчають елективні курси «Психологія спілкування» та «Тренінг спілкування» відповідно, розроблені досвідченими викладачами-психологами, що допомагає майбутнім медикам отримати знання психології людини та практично реалізувати їх без психологічних втрат для себе.

Особливо важливим для гуманізації постає принцип національної спрямованості. Керівництво університету та колектив кафедри суспільних наук усіяко популяризують українську мову та культуру, проводячи низку виховних заходів (концерти, конкурси, круглі столи тощо), готуючись до яких, студенти торкаються підвалин української духовності.

Безумовно, робота усього керівного, адміністративного і професорсько-викладацького складу ОНМедУ у напрямку розвитку волонтерського руху створить умови для виховання у студентів-медиків співчуття і прагнення до безкорисної допомоги, що в подальшому буде сприяти формуванню громадян України сильних духом і великих душею.

Література

1. Борбич Н. В. Тенденції розвитку соціального виховання в сучасній науці / Н. В. Борбич // Вісник Запорізького національного університету. – 2008. – № 1. – С. 30–33.
2. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. – К., 2015. – 36 с. // Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/volonter-697e4.pdf>
3. Закон України «Про волонтерську діяльність» № 3236-VI від 19.04.2011 р. (зі змінами) // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
4. «Положення про організацію волонтерського руху в Одеському національному медичному університеті» (ухвалено на засіданні Вченої ради ОНМедУ, прот. № 1, 01.09.2016 р.).
5. Похило І. Д. Гуманізація освіти як основа розвитку сучасної освіти України / І. Д. Похило // Матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції «Гуманізм та освіта», Вінниця, 10–12 червня 2008 р.– Режим доступу до ресурсу : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/pohilo.php>

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

В.А. Тимкова

Вінницький національний аграрний університет

У вдосконаленні мовленнєвої культури студентів-аграріїв важливе місце посідає психологія культури як процес спілкування засобами мови, що має своїм завданням зробити мовлення, по-перше, змістовним, по-друге, зрозумілим, по-третє, виразним, по-четверте, дієвим.